Spårbarhet - levande djur och livsmedel av animaliskt ursprung

På den här sidan hittar du vägledning till kontrollen av bestämmelserna om spårbarhet av levande djur och primärprodukter, till exempel mjölk, honung och ägg. Det ska finnas spårbarhet ett steg bakåt och ett steg framåt i livsmedelskedjan. Återkallande ska kunna göras vid behov.

Om lagstiftningen

- Artiklarna 18 och 19 förordning (EG) nr 178/2002
- Genomförande förordning (EG) nr 931/2011

Musslor:

- EG (nr) 853/2004 Bilaga III, avsnitt VII, kapitel I, punkt 3-7
- EG (nr) 853/2004 Bilaga III, avsnitt VII, kapitel IX, punkt 4a

Spårbarhet – vad ska dokumenteras vägledning/instruktion (länsstyrelsernas animaliechecklista punkt A20, LM1 och LM14 i musselchecklistan samt LAnimal 8 i Jordbruksverkets grundvillkorsinstruktion)

Livsmedelsföretagaren kan genom sin dokumentation uppge från vem och till vem levande djur eller primärprodukter har tagits emot från eller levererats till. Djur och primärprodukter är spårbara i livsmedelskedjan och kan återkallas vid behov.

Vägledning/instruktion

Kontrollera att det finns dokumentation om

- inkommande eller egenuppfödda djur,
- levande djur som lämnas till slakteri eller annan livsmedelsanläggning,
- vilt som lämnas till en vilthanteringsanläggning,
- primärprodukter av animaliskt ursprung som lämnar gården.

Kontrollera att dokumentationen innehåller uppgifter om

- leverantörens namn och adress, typ av produkt som levererats och hur mycket som levererats
- kundens namn och adress, typ av produkt som levereras och hur mycket som levererats
- transaktions- eller leveransdatum

Uppgifterna som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet i livsmedelskedjan kan finnas i leverantörsregister, på följesedlar, transportsedlar och kvitton samt i kundregister, på transportsedlar, leveranssedlar och fakturor.

Gör en bedömning om antalet djur eller primärprodukter som lämnat gården verkar rimligt i förhållande till antal djur som kommit till gården eller fötts upp på gården.

Kontrollera att det finns fungerande rutiner för dokumentation, att de följs och att all nödvändig information finns. Kontrollera att det inte finns några luckor i dokumentationen som tyder på brister eller på vilseledande eller bedrägligt förfarande.

Kontrollera att kraven i uppfylls i verksamheten. Gör en sammantagen bedömning av iakttagelserna och avgör om rutinerna säkerställer att levande djur och primärprodukter kan spåras.

Stöd till vissa checklistepunkter för levande musslor

Kommentar

Myndigheter och företag ska kunna informeras om vilka som har tagit emot en vara och till vem produkter har levererats och så att produkterna kan stoppas från vidare försäljning eller användning och återkallas vid behov. Konsumenterna ska också kunna informeras om en produkt är otjänlig, utgör eller misstänks utgöra en hälsofara. Om produkterna inte uppfyller kraven på livsmedelsäkerhet är livsmedelsföretagare skyldig att dra tillbaka varan från marknaden och informera de behöriga myndigheterna, företag och konsumenter om detta, enligt artikel 19 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002

Företagets rutiner ska säkerställa att informationen är lättåtkomlig och sparas tillräckligt länge och att djuren och produkterna går att identifiera, spåra och hindras från att användas eller levereras vidare i livsmedelskedjan. Vid behov ska produkterna kunna återkallas.

Kan primärprodukter återkallas vid behov?

Sparas dokumentationen på ett sådant sätt att uppgifterna snabbt kan tas fram om spårning eller återkallande behöver göras? (grundvillkor LAnimal 9)

Rutinerna ska även säkerställa märkning och identifikation av levererade produkter för att underlätta spårbarhet. (grundvillkor LAnimal 10)

Reglerna om spårbarhet gäller allt som ingår eller som kan förväntas ingå i livsmedelskedjan. Reglerna gäller ”ett steg bakåt” och ”ett steg framåt”. Reglerna gäller även den som har gett bort en vara kostnadsfritt.

Leverantören behöver inte vara en livsmedelsföretagare utan kan vara en privatperson, reglerna om spårbarhet gäller ändå. Om produkterna säljs eller skänks bort direkt till en privatperson gäller dock inte kravet på spårbarhet ”ett steg framåt” i livsmedelskedjan.

För att det ska finnas ett fungerande system för spårbarhet måste varornas fysiska flöde kunna följas och viss minimidokumentation måste därför finnas. Det räcker alltså inte att muntligen kunna uppge från vem en ett djur eller vara kommer eller till vem den har levererats.

Hur långt tillbaka i tiden ska man kontrollera?

Måste kontrollpunkterna om spårbarhet kontrolleras om djurägaren inte har skickat några djur till slakt det senaste året? Kraven i livsmedelslagstiftningen gäller alla som är livsmedelsföretagare, oavsett hur ofta djur skickas till slakt, så alla tre kontrollpunkterna om spårbarhet måste alltid kontrolleras. Lagstiftningen ger inte utrymme för några undantag.

Kontrollen ska omfatta den dokumentation som finns, vilket innebär att man kan behöva gå längre tillbaka i tiden. Om det är brister i dokumentationen eller djur inte skickats till slakt på flera år kan man jämföra med uppgifter i stalljournalen och dokumentationen av slaktavräkningar, beroende på hur länge företagaren sparar dessa, dels för att stämma när djur senast skickades till slakt och dels för att kunna begära fram rätt information för att kunna kontrollera spårbarhetskraven. Uppgifterna i stalljournalen ska enligt Jordbruksverkets föreskrifter sparas i 3 år, så lång tillbaka kan det vara rimligt att kontrollera om det behövs.

Om levande djur, t ex ett lamm, säljs till en konsument finns inget krav på dokumentation enligt livsmedelslagstiftningen. Information om bestämmelser om rapportering av förflyttning av djur finns på Jordbruksverkets webbplats.

Specialfall LAnimal 8

Om ett djur säljs till en privatperson men djuret är kvar på gården och livsmedelsföretagaren fortsätter att ansvara för den dagliga vården så ansvarar livsmedelsföretagaren för dokumentation och spårbarhet inklusive information om djurägarförsäkran med mera till slakteriet. Övriga krav i livsmedelagstiftningen gäller också fullt ut.

Spårbarhet – hur ska dokumentationen sparas, vägledning/instruktion (länsstyrelsernas animaliechecklista punkt A20, LM1 och LM14 i musselchecklistan samt LAnimal 9 i Jordbruksverkets grundvillkorsinstruktion)

Kontrollpunkt

Den information som behövs för att kunna garantera spårbarheten förvaras och bevaras på ett sådant sätt att uppgifterna enkelt kan tas fram så att kunder och konsumenter kan informeras, så att uppgifterna kan lämnas över till behörig myndighet på begäran och återkallande kan göras vid behov.

Vägledning/instruktion

Informationen är samlad på ett sådant sätt att företagaren kan informera sina kunder och konsumenter och kan lämna över informationen till behörig myndighet på begäran.

Kontrollera att

- dokumentationen sparas på ett sådant sätt att den enkelt går att följa och förstå.
- dokumentationen sparas på ett sådant sätt att uppgifterna snabbt och enkelt kan plockas fram på begäran av myndigheten eller för att informera kunder och konsumenter när en produkt är felaktigt märkt, är otjänlig, utgör eller misstänks utgöra en hälsofara eller om ett återkallande behöver inledas.
- dokumentationen sparas tillräckligt länge i förhållande till produktens hållbarhetstid.
- företaget följer sina rutiner och att rutinerna är ändamålsenliga.

De uppgifter som behövs för att uppfylla kraven på spårbarhet och återkallande förvaras och bevaras på ett sådant sätt att de vid behov enkelt kan plockas fram.

Enligt kommissionens riktlinjer till artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning 178/2002 bör dokumentationen sparas i:

- minst 6 månader efter tillverknings- eller leveransdatum för produkter med kortare hållbarhetstid än 3 månader eller utan sista förbrukningsdag.
- under hela hållbarhetstiden plus 6 månader till för produkter med längre hållbarhet än 3 månader.
- 5 år från tillverkningsdatum eller leveransdatum för produkter utan specificerad hållbarhetstid rekommenderas generellt. Om producenten känner till att produkterna är avsedda att t.ex. frysas in eller konserveras bör dokumentationen sparas i 5 år.

Spårbarhet – identifiering, märkning och information, vägledning/instruktion (länsstyrelsernas animaliechecklista punkt A20, LM1 och LM14 i musselchecklistan samt LAnimal 10 i Jordbruksverkets grundvillkorsinstruktion)

Kontrollpunkt

Levande djur och primärprodukter av animaliskt ursprung som levereras är märkta eller åtföljas av en sådan information att djuren, djurgruppen och primärprodukterna går att identifiera.

Vägledning/Instruktion

Kontrollera att de djur, djurgrupper och primärprodukter som företagaren levererar är tydligt märkta eller åtföljs av sådan information att spårbarheten säkerställs.

Titta på produktmärkningen och/eller informationen på leveranssedlar.

Kontrollera att:

- rutinerna omfattar samtliga utgående djur och primärprodukter,
- det finns uppgifter om vem som är leverantör, kontaktuppgifter, typ av produkt, ursprungsland (om relevant) och annan information som är relevant för den specifika primärprodukten eller djurslaget (jfr även LAnimal 8)

Företagets rutiner ska säkerställa att alla djur, djurgrupper och primärprodukter som levereras är märkta eller åtföljs av sådan information att de enkelt kan spåras vid behov.

Kontrollera vilken information som finns på leveranssedlar, transportsedlar och fakturor.

Kontrollera primärprodukter som finns i lagret, kontrollera palletiketter, märkning på kartonger och

förpackningar etc., hur märkningen är utformad, vilken information som finns och jämför med informationen som finns på leveranssedlar, transportsedlar och fakturor.

Kontrollera att företaget följer sina rutiner och att rutinerna är ändamålsenliga.

Är den märkning och information som finns tillräcklig för att djuren och primärprodukterna ska kunna identifieras och stoppas för vidare försäljning och konsumtion och dras tillbaka från marknaden, vid behov?

Djur och primärprodukter ska vara märkta eller åtföljas av sådan information så att de går att spåra.

Se även EU-kommissionens till förordning nr 178/2002

Vägledning till lagstiftningen

Information om grundvillkoren och instruktion till kontrollen finns på Jordbruksverkets webbplats

Grundvillkor - Jordbruksverket.se

Kontroll inom jordbrukarstöd och grundvillkor - Jordbruksverket.se

Senast uppdaterad 8 december 2025 Ansvarig grupp ROR_LH